

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
29.05.2026**

Θέμα Α

A1. Η αρθρογράφος του Κειμένου 1 αναφέρεται στα αίτια της υπογεννητικότητας. Αρχικά, βασικοί παράγοντες θεωρούνται το υψηλό κόστος ζωής, η εργασιακή ανασφάλεια, το έλλειμμα κρατικής πρόνοιας και η δυσκολία συνδυασμού επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων ειδικά για τις γυναίκες. Ωστόσο, σύμφωνα με ειδικούς, το φαινόμενο συνδέεται με την κρίση στις ανθρώπινες σχέσεις και την αναθεώρηση των αξιών σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο. Τελικά, η ψηφιακή τεχνολογία, μεταβάλλοντας τους τρόπους αλληλεπίδρασης και προωθώντας ωραιοποιημένα πρότυπα, εντείνει την απομόνωση, τη δυσφορία καθώς και την ιδεολογική απόσταση μεταξύ των δύο φύλων.

ΘΕΜΑ Β

B1.

1β

2β

3α

4α

5α

B2.α.. Η 3η παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με **τη μέθοδο του αιτίου-αποτελέσματος**, καθώς η χρήση της τεχνολογίας των smartphones παρουσιάζεται ως γενεσιουργός αιτία πολλαπλών κοινωνικών και ψυχολογικών συνεπειών. Ως **αίτιο** προβάλλεται η χρήση των smartphones («με τη χρήση των smartphones»). Αυτά οδηγούν σε μία σειρά από αρνητικά αποτελέσματα («Έχουν αλλάξει...εκπαίδευση»). Αναλυτικότερα, **ένα από τα αποτελέσματα** αφορά την αύξηση των επιπέδων μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης και ψυχολογικής δυσφορίας («αυξάνουν...δυσφορίας»). **Ένα ακόμη αποτέλεσμα** σχετίζεται με το ιδεολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων («αλλά και... πανεπιστημιακή εκπαίδευση»). Με αυτή την επιλογή, το ύφος αποκτά επισημότητα και αντικειμενικότητα και η συντάκτρια επιδιώκει να εξηγήσει ότι η χρήση των smartphones ερμηνεύει την πρόσφατη δημογραφική κατάρρευση σε πολλές χώρες και οδηγεί σε μοναξιά και κοινωνική απομόνωση, ώστε τελικά να πείσει τους αναγνώστες για το ζήτημα αυτό.

Άλλα αποτελέσματα:

αλλαγές στους τρόπους αλληλεπίδρασης, εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας, ανεδαφικές προσδοκίες

B2.β. Η λέξη «γιατί» δηλώνει **αιτιολόγηση**. Συγκεκριμένα, με τη χρήση της ο συγγραφέας αιτιολογεί την ύπαρξη συντηρητικών νέων που δεν είναι προοδευτικοί και «επαναστάτες», όπως απαιτούν τα νιάτα ή όπως είναι οι συνομήλικοί τους και από την άλλη αιτιολογεί την ύπαρξη προοδευτικών ηλικιωμένων.

Με τη χρήση της διαρθρωτικής λέξης «λοιπόν» ο συγγραφέας εκφράζει **συμπέρασμα**. Καταλήγει στο ότι υπάρχουν δύο διαφορετικές γενιές με μη αναμενόμενα σε σχέση με την ηλικία τους χαρακτηριστικά, που είναι, όμως, απαραίτητα για τη συνύπαρξη και τη διαμόρφωση ενός υγιούς κοινωνικού σώματος.

B3. Το ασύνδετο σχήμα («Λέγεται συνήθως... δέχονται συμβιβασμούς») προσδίδει άμεσο, επικοινωνιακό ύφος, ένταση και πυκνότητα στον λόγο, γοργότητα στον ρυθμό και έμφαση στο πλήθος των γνωρισμάτων της νέας γενιάς. Με τη χρήση του, ο συγγραφέας επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη για τα ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά της νεότητας.

Το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο («Μπορούμε μάλιστα...της μεγάλης ηλικίας») εκφράζει με άμεσο τρόπο και οικείο ύφος τη δυνατότητα να διαχωρίζουμε τα άτομα βάσει των χαρακτηριστικών τους. Συγκεκριμένα, ο δοκιμογράφος, με τη χρήση του, αποτυπώνει καθολικά/συλλογικά, συμπεριλαμβάνοντας και τον εαυτό του, ότι όλοι μας μπορούμε να αναγνωρίσουμε τους νέους που υιοθετούν τα γνωρίσματα των ηλικιωμένων, παραμένοντας συντηρητικοί κι ακλόνητοι ως προς τις ιδέες τους κι αντίστοιχα τους προοδευτικούς ηλικιωμένους. Έτσι, προβληματίζει τους αναγνώστες για το ότι υπάρχουν μη αναμενόμενα σε σχέση με την ηλικία χαρακτηριστικά.

Ο μεταφορικός λόγος («ανθρώπους που διαρκώς καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός») τονίζει/δίνει έμφαση, με ζωηρό και παραστατικό ύφος, την εκρηκτικότητα που χαρακτηρίζει τη νέα γενιά. Με τη χρήση της συνυποδηλωτικής λειτουργίας της γλώσσας, ο συγγραφέας ελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και τον προβληματίζει για τον ασυγκράτητο και παρορμητικό χαρακτήρα των νέων.

Θέμα Γ

Γ1. Το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει τον/την αναγνώστη/αναγνώστρια να αποκηρύξει τη θλίψη από τη ζωή του. Τον συμβουλεύει να αναπτύξει άμυνες απέναντι στις κριτικές των άλλων, ενθαρρύνοντάς τον να αγωνιστεί χωρίς φόβο και δισταγμό. Ταυτόχρονα, τον προσκαλεί να υιοθετήσει μία στάση αισιοδοξίας και να απελευθερωθεί ψυχικά, ώστε να βιώσει έντονα τις απολαύσεις της ζωής. Πιο συγκεκριμένα, **μέσω της προστακτικής έγκλισης** («Χτύπα τη θλίψη...πέταξε...σπουπίδια») προτρέπει έντονα τον αναγνώστη να αποτινάξει το αίσθημα της θλίψης, που τον καθηλώνει σε μια μίζερη ζωή και τον εμποδίζει να απολαύσει τις χαρές της. Ακόμη, **με την εκτεταμένη χρήση του β' ενικού προσώπου** («Πρέπει να νιώσης...να ανασάνης...ήλιο»), απευθύνεται άμεσα στον αναγνώστη προκειμένου να τον διεγείρει συναισθηματικά, ώστε να μπορέσει να αφηθεί στις ηδονές και να νιώσει τη λυτρωτική δύναμη της ζωής, βιώνοντάς την τελικά με αυτοπεποίθηση και τόλμη. Τέλος, η θετική αντιμετώπιση της ζωής αναδεικνύεται **μέσω των μεταφορών** («Κι όχι να πίνης...δε με μέλλει», «Μην φοβηθείς το πάτημά σου»), με τις οποίες το ποιητικό υποκείμενο ενθαρρύνει τον αναγνώστη να αντιμετωπίζει τις δυσκολίες με σθένος και αποφασιστικότητα και να μην δηλητηριάζεται από την αρνητική κριτική και τα αποδοκιμαστικά σχόλια.

Προσωπικά, οι συμβουλές του ποιητικού υποκειμένου με ωθούν σε σκέψεις και με κινητοποιούν, ώστε να αναθεωρήσω τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζω την καθημερινότητα. Συγκεκριμένα, θα οπλιζόμουν με αγωνιστική διάθεση και μαχητικό πνεύμα προκειμένου να υπερβώ τα εμπόδια που θα προέκυπταν στην πορεία, τα οποία δεν θα άφηνα να με καταβάλλουν συναισθηματικά. Τελικά, «πατώντας γερά στα πόδια μου» θα είμαι σε θέση να τολμώ, ώστε να χαίρομαι στο έπακρον το δώρο της ζωής.

Εναλλακτικοί κειμενικοί δείκτες

1. Προτρεπτική υποτακτική («να χαρής», «να στολιστείς»)
2. Επανάληψη του «πρέπει» και του «να στολιστείς» («πρέπει να πολεμήσεις», «πρέπει να νιώσεις»)
3. Αντίθεση (ξύδι – μέλι)
4. Οπτική εικόνα («να στολιστής με αχάτη»)
5. Παρομοίωση («σαν βλύσμα»)

Θέμα Δ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο στην σχολική εφημερίδα. Τίτλος απαραίτητος.
Ύφος: Ημιεπίσημο

Αξιοποιώντας δημιουργικά τις ιδέες από τα Κείμενα αναφοράς 1 και 2, σε ένα άρθρο 350-400 λέξεων που θα αναρτηθεί στη σχολική εφημερίδα:

- α) να εξηγήσετε για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, αυξάνονται τα επίπεδα στην εποχή μας και
- β) να προτείνετε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να συνεργάζονται οι νέοι με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά των δυο γενεών.

Α' ζητούμενο:

(α) Λόγοι για τους οποίους αυξάνονται τα επίπεδα μοναξιάς στην εποχή μας:

- Ψηφιακή τεχνολογία - εθισμός, εγκλωβισμός στην εικονική πραγματικότητα, απόσυρση από την πραγματική ζωή
- Εντατικοποίηση καθημερινότητας - αστικοποίηση - μηχανοποίηση ζωής - έλλειψη ελεύθερου χρόνου
- Υψηλό κόστος ζωής και οικονομική επισφάλεια - υπερεργασία
- Καταναλωτισμός - υλιστικό πρότυπο ζωής
- Πρότυπα ομορφιάς - έμφαση στο φαίνεσθαι
- Ανταγωνισμός - ατομικισμός – έμφαση στην προσωπική καταξίωση - αδιαφορία για τον συνάνθρωπο - εκπλήρωση προσωπικών φιλοδοξιών - ατομική πορεία
- Διάρρηξη οικογενειακών δεσμών
- Στερεότυπα - ηλικιακός ρατσισμός

(β) Τρόποι με τους οποίους θα μπορούσαν να συνεργαστούν οι νέοι με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας:

- Συνεισφορά των νεαρών μελών της οικογένειας στη φροντίδα των ηλικιωμένων – ανάληψη ρόλων από ηλικιωμένους στο οικογενειακό πλαίσιο
- Διάλογος, ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών
- Συμβολή των νέων στην εξοικείωση της τρίτης ηλικίας με την χρήση της τεχνολογίας

- Γνωριμία των νέων και επαφή με την παράδοση και τον λαϊκό πολιτισμό μέσω των ηλικιωμένων
- Συνεργασία σχολείων με ανοικτά και κλειστά κέντρα φιλοξενίας ηλικιωμένων
- Εθελοντική δράση εκτός σχολείου σε κέντρα φροντίδας και απασχόλησης ηλικιωμένων
- Κοινές ασχολίες και δραστηριότητες (πολιτισμός, τέχνη, αθλητισμός, ταξίδια)